

መግቢያ

ሃገራችን ኢትዮጵያ ወደሚፈለገው የመልካም አስተዳደርና የዲሞክራሲ ስርዓት ግንባታ እንድትደርስ ከድህነት ተላቃ እኩል የዜጎች መብት የሚከበርባት እንድትሆን ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ሴቶች ድርሻ የላቀ ነው። በመሆኑም ሴቶች በሚፈለገው መጠን ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ጉዳዮች ተሳታፊና ተጠቃሚ እንዲሆኑ በህገመንግስታችን የተቀመጡት መብቶችና ጥቅሞቻቸው ሊጠበቁ ይገባል። በመሆኑም በኢ-ፍትሃዊ የስርዓተ ጾታ ግንኙነት ምክንያት ለረጅም ጊዜ የሴቶች መብቶችን እንዳይረጋገጡ የሚያደርገው የተዛባ አመለካከት ዛሬም ድረስ በአይነትና በመጠን እየተለዋወጠ በተለያዩ ሁኔታዎች በሴቶች ላይ ጥቃት እየተፈጸመ ይገኛል። ይህን ከሴቶች ላይ የሚፈጸሙ ጥቃቶችን ለመከላከል የህብረተሰቡን በተለይም የወንዶች አጋርነት ከምን ጊዜውም በበለጠ ሊጠናከር ይገባል። ሀገራችን ወደ ምትፈልገው እድገት እንድትደርስና ከድህነት በመውጣት ዜጎች የሚኮሩባት ሀገር እንድትሆን ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ሴቶች ላይ የሚደርሰውን ጥቃት ችላ በማለት እድገትን መጠበቅ የማይታሰብ ስለሆነ የሚደርሰባቸውን ጾታዊ ጥቃት በመከላከልና በማስቆም ልማታዊ አስተዋጾ ማበርከት እንዲችሉ ምቹ ሁኔታ ሊፈጥሩላቸው የሚገባ ሲሆን ይህ ደግሞ የሁሉም ኢትዮጵያዊ ዜጋ ኃላፊነት ነው።

በማንኛውም መልኩ በሴቶች ላይ የሚፈጸሙ የሀይል ጥቃቶች የሰብአዊ መብት ጥሰትና ጥቃቱ በማህበረሰቡም ብሎም በአገር ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ የሚያስከትልበመሆኑ ሴቶች ለሀገር ልማት የሚያደርጉትን አስተዋፅኦ የሚገድብ ነው።

ጾታዊ ጥቃት ምንድን ነው
ጾታዊ ጥቃት ማለት በሰዎች ላይ አካላዊ፣ ወሲባዊ ወይም ስነ ልቦናዊ ችግሮችን የሚያስከትልና ጾታን መሰረት አድርጎ የሚፈጸም የኃይል ድርጊት ነው።

የጾታዊ ጥቃት ዓይነቶችና መገለጫዎች
አካላዊ ጥቃት :- ድብደባ ፣ ጥፋት፣ ግርፋት እና በተለያዩ መሳሪያዎች የሚፈጸሙ ጥቃቶችን ያካትታል።

ስነልቦናዊ ጥቃት :- ማስፈራራት፣ ማሸማቀቅና ኢ-ሰባዊ አያያዝን ያመለክታል።

ወሲባዊ ጥቃት :- አስገደዶ መድፈር፣ ጠለፋ፣ ወሲባዊ ትንኮሣ፣ በትዳር ጓደኛ የሚፈጸም ተገዶ መደፈር፣ ሴቶችን ለወሲባዊ ትንኮሳ መጠቀምን የመሣሰሉት ድርጊቶችን ያጠቃልላል።

ኢኮኖሚያዊ ጥቃት :- ሴቶችን በኢኮኖሚ ለመቆጣጠር የፋይናንስና የሐብት አማራጮችን የመገደብ ሃሳብንና ድርጊትን የሚወክል ሲሆን ገንዘብን በተመለከተ ሴቶች ውሳኔ መስጠት አለመቻል ከውርስ መገለል ከወንዶች እኩል ንብረት የማፋራት መብት አለማግኘት ለተመሳሳይ ስራ ከወንዶች እኩል ክፍያ አለማግኘት ያለክፍያ እንዲሰሩ መገደድ ያለ አግባብ ሐብትና ንብረት መቀማት የሚሉት ዋና ዋና መገለጫዎች ናቸው።

የጾታዊ ጥቃት መንስኤዎች
የሴቶችን መብት ለማስከበር በርካታ የህግና የፖሊሲ ማዕቀፎች ቢኖሩም ከጊዜ ወደ ጊዜ ተቋማዊ አሰራሮች እየተሻሻሉ የማህበረሰቡ አመለካከት ለውጥ እያሳየ ቢሆንም በሴቶች ላይ የሚፈጸሙ ጾታዊ ጥቃቶች ግን በሚፈለገው ልክ ማስወገድ አልተቻለም።

በዋናነት ለጾታዊ ጥቃት አጋላጭ ከሆኑት ውስጥ
* የአልኮልና የአደገኛ ሱስ ተጠቃሚ መሆን

- * ከማህበረሰቡ ያፈነገጠ ማንነት መስፋፋት
- * ማህበረሰቡ ጾታዊ ጥቃትን በተገቢው መጠን ያለማውገዝ
- * በህጉ ዙሪያ የአፈጻጸም ችግርና የህግ ክፍተት መኖሩ
- * የአደገኛ ፊልሞች ሱስኛ መሆን
- * ወዘተ...

ጾታዊ ጥቃት በማንና የት ይፈጸማል?
ጾታዊ ጥቃት :- በቤተሰብ አባል፣ በኑረቤት ፣ በጓደኛና በሌሎች በቅርብ በሚታወቁ ሰዎች፣ በትዳር አጋር እንዲሁም ምንም ግንኙነት በሌላቸው ወይም በማያውቋቸው ግለሰቦች በቤት ውስጥ፣ በትምህርት ቤት ፣ በመንገድ በስራ ቦታ፣ በገበያ እና በሌሎች ቦታዎች ላይ ይፈጸማል።

ጾታዊ ጥቃት የሚያስከትላቸው የጤና ችግሮች
የአካል ጉዳት፣ ሞት፣ ፊስቲቲላ፣ ኤች አይ ቪ ኤድስን ጨምሮ በአባላዘር በስታዎች መያዝ፣ ያልተፈለገ እርግዝና፣ ውርጃና ከወርጃ ጋር የሚከሰቱ ችግሮች የስነ ልቦና አለመረጋጋት፣ በወሲብ ጊዜ ሕመምን እና በወሊድ ወቅት ለአደጋ የመጋለጥ ችግርን ያጠቃልላል።

ስሜታዊ ፣ ማሕበራዊና ስነ ልቦናዊ ጉዳዮች
ሕፍረት፣ ፀፀት፣ ድብርት፣ ድንጋጤ፣ ፍርሃት፣ ተስፋ መቆረጥ፣ ራስን መጥላት፣ አለመረጋጋት ፣ በብቸኝነት መገለልና መድሎ፣ የአእምሮ ሕመም ራስን ለማጥፋት ማሰብ ፣ በራስ ያለመተማመን እና ትምህርት ማቋረጥ የመሳሰሉት ይጠቀሳሉ።

ኢኮኖሚያዊ ችግሮች :-
ሴቶች በሚደርሰባቸው ጥቃት የተነሳ ፍርሀትና አለመረጋጋት ስለሚፈጠርባቸው ራሳቸውን ከጥቃት ለመጠበቅ በሚያደርጉት ጥረት ከስራ፣ ከትምህርት ቤትና ከመዝናኛ ራሳቸውን ያገላሉ።

ጾታን መሰረት ያደረጉ ጥቃቶችና እውነታዎች
የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ያወጣውን መረጃ መሰረት በማድረግ የሚከተሉት እውነታዎች ተቀምጠዋል

የጤና ሪቫን አርማ ማድረግ ለምን አስፈለገ?

- በአለማችን ከሚገኙ ሴቶች 35%ያህሉ በቅርብ ጓደኞቻቸው ወይም ሌላ አካል ከፍቃዳቸው ውጪ የሆነ ጾታዊ ጥቃት በሂወታቸው ዘመን እንደ ጊዜ ተፈጽሞባቸዋል
- 30%ያህል ሴቶች በጓደኞቻቸው ወይም በባሎቻቸው አካላዊና ወሲባዊ ጥቃት ይፈጸሙባቸዋል
- በአለማችን በሴቶች ላይ ከተፈጸሙ ግድያዎች ውስጥ 38 %ያህሉ የተፈጸሙት በጾታዊ ጓደኞቻቸው ወይም በባሎቻቸው ነው
- በአለማችን አንድ መቶ ሃያ ሚሊዮን ያህል ሴቶች የአስገደዶ መድፈር ስለባዎች ሆነዋል።
- በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ ከ18 ዓመት በታች የሆኑ ሴት ልጆች ጋብቻ እንዲፈጸሙ ተደርገዋል።
- **በአለማችን** 133 ሚሊዮን ሴቶችና ልጃገረዶች ግርዛት የተፈጸመባቸው ሲሆን ከአካልና ስነልቦናዊ ችግሮች በዘለለ ለተለያዩ ቁስሎች እና በእርግዝና ጊዜ ለሚከሰቱ ችግሮች ተጋላጭ ሆነዋል

የጤና ሪቫን ቀን ታሪካዊ አመጣጥ

በየአመቱ ከህዳር 16 እስከ ታህሳስ 1 ቀን ባሉት ተከታታይ 16 ቀናት እንዲከበር መነሻ የሆነው በካናዳ ሞንትሪያል ከተማ ኤኮል ፖሊ ቴክኒክ ኮሌጅ ውስጥ በአንድ 25 ዓመት ወጣት አማካኝነት ግድያ የተፈጸመባቸው 14 ሴቶች ለማሰብና ግድያውን በማውገዝ የጀመሩበት የንቅናቄ ቀን ነው። በተለይ ቀኑ ህዳር 16 ኖቬምበር 25 እንዲሆን የተደረገው በ 1960 እ.ኤ.አ በአምባገነኑ የደሚኒካን ሪፐብሊክ መሪ በነበሩት ራፋኤል ትሩጂሎ የተገደሉትን 3 የሚራብል እህትማማቾችን ለመዘከር ነው።

አስራ ስድስቱ የጸረ ጾታዊ ጥቃት ቀናት በዓለም አቀፍ ደረጃ በሴቶች ላይ የሚፈጸሙ ጾታዊ ጥቃቶችን ለማስቆም ዘመቻ የሚደረግባቸው ቀናት እንዲሆኑ ሰኔ 1991 እ.ኤ.አ ሴንተር ፎር ውሜንስ ግሎባል ሌደርሽፕ አማካኝነት በተደረገው ውይይት የተወሰነ ሲሆን

ዘንድሮ በአለም አቀፍ ደረጃ ለ31ጊዜ በሃገራችን ደግሞ ለ17ኛጊዜ <<ሴትንአክብራለሁ-ጥቃቷንምአከላከላለሁ>>, በሚል መሪ ቃል ይከበራል።

የጤና ሪቫን በወንዶች ደረት ላይ የሚደረግ ምልክት ነው። ይህ በወንዶች ደረት ላይ የሚደረግ የጤና ሪቫን በሴቶች ላይ የሚደርሱ የተለያዩ ጥቃቶችን ለመከላከልና ለማስቆም በጋራ ለሚደረገው ጥረት ወንዶች አጋርነታቸውን የሚገልጹበት ነው። ወንዶች የጤና ሪቫን ሲያደርጉ ጥቃት አላደርሰም፣ ጥቃት ሲፈጸሙም ዝም አልልም እንዲሁም የሚፈጸሙ ጥቃቶችን ለማስወገድ ከሌሎች ጋር በመሆን እታገላለሁ በማለት ቃል መግባታቸው የሚያሳይ ነው።

ጾታዊ ጥቃትን ለማስቆም የተወሰዱ እርምጃዎች

1. በሀገራችን የስርአተ ጾታ እኩልነትን የሚያረጋግጡ የሃይል ጥቃቶች የወንጀል ድርጊቶች መሆናቸውን የሚደነግጉ የሕግ ማእቀፎች የመውጣታቸውና ተግባራዊ እንዲሆኑ መደረጋቸው።
2. የሴቶችን ሰብአዊ መብት የሚያረጋግጡ አለም አቀፍ ስምምነቶች መፈረማቸውና በስራ ላይ መዋላቸው የሕብረተሰቡን ንቃተ ሕሊና ለማዳበርና የአመለካከት ለውጥ ለማምጣት የሚያስችሉ የግንዛቤና ንቅናቄ ስራዎች መስራታቸው።
3. ሴቶች በአገር ሰርተው እንዲለወጡና ከኢኮኖሚ ጥገኝነት እንዲለቀቁ ለማድረግ የሚያስችሉ ምቹ ሁኔታዎችን መፈጠራቸው።
4. ጥቃት ለደረሰባቸው ሴቶች የተቀናጀ የአንድ መስኮትና የተሃድሶ አገልግሎት የሚሰጡ ተቋማት እንዲቋቋሙና ተደራሽ እንዲሆኑ መደረጋቸው ።
5. የሴቶች የልማትና የለውጥ ስትራቴጂና ጾታዊ ጥቃትን በማስቆም ረገድ የወንዶችን አጋርነት ለማረጋገጥ የሚያግዝ የአሰራር ማንገድ መዘጋጀታቸውን ።
6. ሴቶች በተለያዩ አደረጃጀት በመደራጀት መብታቸውንና ጥቅሞቻቸውን ለማስከበር የሚያደርጉት እንቅስቃሴ መጠናከሩ የሃይል ጥቃቶችን ለመከላከልና ለማስወገድ በመንግስት በኩል የተወሰዱ ጠንካራ እርምጃዎች ናቸው።

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
The Federal Democratic Republic of Ethiopia
Federal First Instance Court

በፌደራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ጥቃት የደረሰባቸውን ሴቶችና ህጻናት ጉዳዮችን ለማየት የተደራጁ 10 ምድብ ችሎቶች ሲሆን እነሱም ፡

1. ልደታ
2. አራዳ
3. ድሬዳዋ
4. ኮልፌ ቀራኒዮ
5. ንፋስ ስልክ
6. የካ
7. አዲስ ከተማ
8. ቦሌ
9. አቃቂ ቃሊቲ
10. ቂርቆስ ናቸው።